

Exposé Tadeusza Mazowieckiego wygłoszone w sejmie, 12 września 1989 r.

Zwracam się do wszystkich moich rodaków.

Jestem przekonany, że zdecydowana większość Polaków w podobny sposób pojmuje cele, do których powinniśmy zdążyć; nosi w sercu ten sam ideał ojczyzny.

Pragniemy godnie żyć w suwerennym, demokratycznym i praworządnym państwie, które wszyscy – bez względu na światopogląd, ideowe i polityczne zróżnicowanie – mogliby uważać za państwo własne.

Chcemy żyć w kraju o zdrowej gospodarce, gdzie oplaca się pracować i oszczędzać, a zaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych nie jest związane z udręką i upokorzeniem. Chcemy Polski otwartej na Europę i świat; Polski – która bez kompleksu niższości – daje wkład w tworzenie materialnych i kulturowych dóbr; Polski, której obywatele będą się czuć w innych krajach Europy i świata mile widzianymi gośćmi, a nie sprawiającymi kłopot intruzami. [...]

Aby mogło dojść do sytuacji, w której przed Wysoką Izbą staje premier wywodzący się z „Solidarności”, wiele się stać musiało, wszyscy musieliśmy wiele przemyśleć i wiele zrozumieć. Ten fakt nie mógłby się dokonać – bez wielkich, groźnych dla narodu wstrząsów – gdyby główne siły polityczne, działające w naszym kraju, nie wykazały wyobraźni, dobrej woli i poczucia odpowiedzialności za Polskę. Niezastąpiona była w tym także rola Kościoła.

Stoimy dziś przed dwoma głównymi problemami Polski: przebudową polityczną państwa i wyprowadzeniem kraju z katastrofy gospodarczej. Zdaję sobie sprawę z powagi sytuacji, wiem, jak ciężko będzie pogodzić oba te cele i realizować je równocześnie. Nowy Rząd działać będzie pod presją, iż w każdej chwili budowa demokracji w Polsce, dopiero co rozpoczęta, może runąć w obliczu załamania ekonomii.

Exposé Prezesów Rady Ministrów 1989–2019, oprac. J. Marszałek-Kawa, P. Siemiątkowski, Toruń: Wyd. Adam Marszałek, 2021, s. 17–18.

Praca z tekstem

1. Przedstaw główne punkty exposé premiera Tadeusza Mazowieckiego.
2. Podaj dwa główne wyzwania stojące przed rządem, które wskazał premier Mazowiecki.
3. Rozstrzygnij, czy w czasie planowanych w Polsce przemian ustrojowych pomysły rządu Mazowieckiego miały szansę na realizację. Uzasadnij swoją odpowiedź. Odwołaj się do treści exposé i wiedzy pozaźródłowej.
4. Wyjaśnij, które ze wskazanych przez premiera Mazowieckiego zamierzeń udało się Polsce zrealizować. Odpowiedź uzasadnij.